

Treball de fi de grau

Títol:

Debate la prostitució: elaboració d'un projecte d'investigació per a un reportatge d'investigació per a premsa escrita per tal de fer front a la polèmica actual entre l'abolició o regulació de la prostitució

Autor: Laura Guarda Martínez

Tutor: Rosa María Palencia Villa

Grau: Periodisme

Data: 13 de juny de 2014

Full Resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Debatre la prostitució: elaboració d'un projecte de reportatge d'investigació per a premsa escrita per tal de fer front a la polèmica actual sobre l'abolició o regulació de la prostitució

Autora: Laura Guarda Martínez

Tutora: Rosa María Palencia Villa

Any: 2014

Titulació:

Paraules clau (mínim 3)

Català: prostitució; abolició; regulació

Castellà: prostitución; abolición; regulación

Anglès: prostitution; abolition;

Resum del Treball Fi de Grau

Català: L'abolició o regulació com a treball de la

prostitució és una qüestió polèmica que avui en dia és poc

coberta pels mitjans de comunicació, i en cas de ser-ho,

tractada des d'una perspectiva basada en l'escàndol.

Front aquesta desinformació, es planteja un projecte de

reportatge d'investigació que reculli les veus d'experts en

la temàtica i contrasti de manera rigorosa les dues parts

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i la signatura:

Laura Guarda Martínez,

***Aquest full s'ha d'imprimir i
lliurar una còpia en mà al tutor
abans la presentació oral**

La prostitució no caduca com a tema de debat. Les posicions que regeixen la polèmica actual es divideixen entre els col·lectius que en pretenen la seva abolició i aquells que n'exigeixen una professionalització en tant que activitat laboral. Les xifres sobre les persones que s'hi dediquen actualment són diverses i contraposades i les informacions que ofereixen els mitjans al respecte solen caracteritzar-se per l'escàndol o morbositat en què tracten la qüestió. Són mancats, així doncs, i com assenyala el professor de sociologia de la Universitat Nacional Espanyola a Distància López Riopedre (2011), els estudis seriosos subvencionats per part de les institucions públiques per esclarir els silencis informatius sobre la temàtica i encara més el tractament amb rigor de les notícies al respecte, mentre que alhora augmenta l'activitat d'una i altra part del debat en l'exigència de ser escoltats. A més, com a nova perspectiva del moment actual, caracteritzat per la globalització i els forts moviments migratoris, el mateix professor observa que les lleis sobre prostitució i les referides a l'estrangeria conflueixen en un punt comú en què es criminalitza públicament i social els subjectes a què van dirigides ambdós textos i en què les institucions es configuren com a defensors legítims dels drets de les «pobres dones immigrants prostituïdes» (Neira, 2012), quan en realitat el que pretenen és el control de les fronteres (Riopedre, 2011). És per aquest motiu que s'ha decidit enfrontar en el present projecte l'elaboració d'un reportatge escrit d'investigació. Es pretén donar a conèixer ambdues parts del debat; oferir xifres contrastades sobre l'ocupació del sector; mostrar la situació prèvia a l'aplicació de les lleis als països que ja s'han mobilitzat jurídicament en aquest sentit, i la posterior; les conseqüències reals d'establir una legislació abolicionista o regulacionista i en definitiva, donar veu al debat eternament ajornat per part de les institucions públiques sobre la regulació o abolició de la prostitució.

ÍNDEX

1. Introducció	10
Objectius de l'estructura temàtica del reportatge:	13
Metodologia:	14
Fonts:	14
Contingut:	14
Estudi de mercat:	14
Pressupost:	14
Annexos:	14
2. Objectius d'estructura del reportatge.....	16
Definir les dues perspectives del debat: abolició i laboralització	16
a) Oferir exemples dels països que apliquin aquestes perspectives: Suècia i	16
b) Diferenciar entre trata de persones i prostitució	16
Contrastar les xifres dels informes sobre prostitució	17
3. Metodologia	17
4. Fonts	24
4.1 Fonts regulacionistes personals	24
Dolores Julianoc	24
Cristina Garaizabal.....	24
Raquel Osborne.....	25
Concha Borrell	25
José López Riopedre	25
Montse Neira.....	25
4.1.1 Fonts regulacionistes institucionals	26
4.2 Fonts abolicionistes personals	26
Gloria Casas	26

Marian Moreno	26
Beatriz Gimeno.....	27
4.2.1 Fonts abolicionistes institucionals	27
5. Contingut: informació necessària per al cos del reportatge	27
5.1 Definició de l'abolicionisme	27
5.2 Règim laboral	30
5.3 Relació entre les polítiques migratòries i les lleis sobre prostitució	33
5.4 Suècia i Holanda, els dos països antagònics en la regulació de la prostitució	36
5.4.1 Suècia: el referent abolicionista	36
5.4.2 Holanda: aproximacions a una perspectiva laboral	37
5.5 Diferenciar entre trata de persones i prostitució.....	38
5.5.1 La trata de blanques com a mite.....	39
6. El ball de xifres.....	40
7. Estudi de mercat	43
Punt de partida del producte i característiques.....	43
Aspectes tangibles en la premsa escrita i en línia.....	44
Aspectes intangibles, Segons el contingut	44
Segons el tipus de comunicació que ofereixen	44
7.1 Característiques del mercat	45
7.2 Mitjans de comunicació als quals proposar el present projecte	45
Números Rojos	45
La DIRECTA	46
Illacrua.....	47
La Marea.....	47
7.3 Pressupost	48
8. Bibliografia	49
8.1 Bibliografia per a l'elaboració del projecte	49

8.2 Bibliografia dels continguts	49
Abolicionisme	49
Polítiques migratòries i prostitució	50
Regulacionisme	50
Tractament de les xifres	51
Trata de persones i prostitució	51
ANNEX	52
1. Fitxes de treball	52
Juliano, D., 2010. <i>Excluidas y Marginales</i> . Madrid: Ediciones Cátedra	52
Neira, M., 2012. <i>Una mala mujer</i> . Barcelona: Plataforma Editorial	52
Orbegozo, I., 2012. La trata de personas y/o prostitución: perspectiva de género. Berlin: Editorial Académica Española	53
Osborne, R., ed., 2004. <i>Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI</i> . Barcelona: Edicions Bellaterra	53
2. Proposta d'entrevista a l'activista de la Plataforma pel Dret a No ser Prostituides Glòria Casas.....	54

1. Introducció

La prostitució ha estat sempre polèmica i origen de debat. En el temps de la revolució industrial, a finals del segle XIX, les prostitutes eren considerades part de les classes perilloses, víctimes d'una malaltia de degeneració morbosa i en conseqüència, objecte de control per part dels estats moderns (Juliano, 2010). Alhora, en aquell temps, amb la consolidació de la burgesia i l'establiment del matrimoni com a institució legítima per a les relacions sexuals, l'activitat de la prostitució motivà una intervenció dels estats en matèria de sexualitat i una accentuació i expansió dels arguments religiosos -sobretot als països anglosaxons de tradició puritana-, que dividien les dones entre bones i dolentes (Osborne, 2004). En l'actualitat, les argumentacions han canviat, però la polèmica existeix encara en la present evolució del debat original: en ple segle XXI i en una societat com en la que vivim, cal abolir o regular la prostitució?; És explotació i violència de gènere, o en canvi suposa una activitat de lliure elecció i deslligada de tota coacció?; És la prostitució causa de la trata de persones?

El present projecte de reportatge pretén enlluernar el confús estat de la qüestió tot esclareint les dues línies del debat –abolició o regulació–, tot amb el propòsit de fer front a les informacions contradictòries que un consumidor de mitjans habitual rep diàriament; amb la intenció de combatre el tractament poc rigorós que efectuen sobre aquesta els mitjans o altres comunicadors que plantegen l'activitat des de perspectives sensacionalistes i amb l'objectiu, entre d'altres, d'encarar les dades numèriques que xifren les persones dedicades a la prostitució en índexs de dubtós mètode d'obtenció ja no periodístic, sinó científic (Riopedre, 2011). Pràctiques, en definitiva, que accentuen el desconeixement sobre la prostitució per part de la població.

En la mateixa línia, en aquest projecte es concep l'actuació legal sobre la prostitució com un debat ajornat reiteradament per part de l'Estat espanyol, en què les demandes d'un i altre sector han estat obviades –les de l'abolicionisme, tot i que en menor mesura, com es veurà més endavant– i silenciades –les de les treballadores sexuals

que n'exigeixen una regulació (Riopedre, 2011). La informació disponible al respecte, en conseqüència, es regeix inevitablement i com s'ha esmentat anteriorment, per la publicació de xifres no contrastades i per l'escàndol o morbositat que en confereixen a la qüestió determinades institucions i mitjans i (Garaizábal, 2008). A mode d'exemple serveix l'Institut de la Dona, que des de fa gairebé cinc anys situa el nombre de dones dedicades a la prostitució a Espanya en 300.000, mentre l'estudi Malgesini 2006 en refereix 130.000 (Riopedre, 2011).

La recent descrita desinformació s'ha considerat motiu que condueix com a mínim a la justificació d'una col·laboració periodística per posar al servei de la ciutadania les eines per entendre la situació actual del debat; per oferir en base als principis d'un periodisme de qualitat informacions comprovades i contrastades i per desenvolupar una activitat de rigor professional en oposició als silencis de les institucions públiques, d'una banda, i massa sonores pràctiques dels mitjans sensacionalistes, de l'altra. En tant que pertinença professional, no cal oblidar tampoc el format en què es pretén presentar el futur reportatge com a eina per arribar a acomplir els objectius esmentats anteriorment: un reportatge escrit d'investigació plasmarà les dades contrastades, les diferents veus i arguments i els silencis institucionals; recollirà els resultats dels estudis d'experts sobre la temàtica -tant d'una com altra perspectiva del debat- i conferirà una visió especialitzada d'un tema tan polèmic com és la prostitució, tot reflectint aquests aspectes en un únic espai i oferint en conseqüència al lector la possibilitat d'elegir –una o altra postura– que confereix la professionalitat periodística i característica del periodisme d'investigació de la contraposició de dades i fonts (Caminos, 1997).

Així mateix, els recents fets que s'han desencadenat envers les actuacions sobre prostitució per part d'una i altra perspectiva il·lustren la virulència i dinamisme actual de la polèmica: el passat 21 de maig se celebrà a Barcelona la xerrada anti-prostitució de la Plataforma Catalana pel dret a No ser Prostituïdes, promociionada a través de les xarxes socials i dirigida per l'activista anti prostitució Glòria Casas; en el mateix mes, l'Associación de Profesionales del Sexo de Barcelona ha dut a terme tres cursos dirigits a «dones que es dediquen o es volen dedicar a la prostitució d'una manera

professional» –dos a Barcelona i un a Madrid; a conseqüència de la cobertura mediàtica d'aquests tres cursos, la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals envià una carta a la direcció d'informatius de la Televisió Catalunya per tal que no es fes ús del terme «treball sexual» en tractar la prostitució; en resposta, el col·lectiu madrileny Hetaira, en favor dels drets de les treballadores sexuals escrigué públicament al director de la CCMA per tal que en retirés tals exigències.

De la mateixa manera, i situant la mirada en l'àmbit nacional, no cal perdre de vista la rellevància que està prenent de nou als mitjans l'informe ESCODE 2006, que analitza l'impacte que tindria en el sistema de pensions espanyol la normalització de la prostitució com a activitat professional. Un estudi, cal afegir, finançat pel ministeri de Treball i Assumptes Socials Espanyol, dirigit per la doctora Graciela Malgesini i elaborat amb la col·laboració de diferents grups en defensa dels drets de les treballadores sexuals d'arreu d'Espanya¹. Aquests no poden més que remetre a la motivació i pertinença d'encarar periodísticament el complex tema de la prostitució en el moment actual.

Els criteris metodològics que s'han seguit per a l'elaboració d'aquest projecte de reportatge d'investigació s'han basat en les recomanacions que periodístiques i teòrics de la professió com Caminos (1998), Dader (1997) o Grijelmo (2001) han elaborat al respecte. Així, s'ha pres com a element indiscutible per a la qualitat i riquesa de la informació oferta la presència de fonts especialitzades (Dader, 1997) i de diferents parts del debat (Grijelmo, 2001). S'ha considerat i efectuat la consulta de fonts personals i documentals, essent aquestes les més fiables (Rodríguez, 1994), com llibres, informes i publicacions especialitzades, i s'ha efectuat una distribució de la informació segons les recomanacions d'Echevarria (2011) per a l'elaboració d'un projecte de reportatge periodístic d'investigació. En conseqüència, la metodologia de treball s'ha basat en la lectura de llibres especialitzats en la temàtica com són

¹ Els grups d'investigació sobre prostitució Hetaira, Licit, Genera, Cats i el Lloc de la Dona.

Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico del siglo XXI, de la sociòloga Raquel Osborne o *Esclavas del Poder*, de la periodista i activista abolicionista Lydia Cacho; s'han comparat les argumentacions d'ambdues perspectives i realitzat esquemes conceptuals per a la seva comprensió; s'ha elaborat un mapa europeu on queda reflectida la posició legal de cada país respecte la prostitució per a una visió clara i general de la situació actual de cara a la redacció del futur reportatge; s'han analitzat les conseqüències a partir d'estudis com el del sociòleg José Luis López Riopedre (2011) de l'aplicació de les lleis abolicionistes o regulacionistes a Suècia i Holanda, respectivament; s'ha efectuat un seguiment de les notícies publicades sobre la temàtica i de l'activitat dels col·lectius d'ambdues parts del debat i finalment, s'ha analitzat l'informe ESADE 2006 sobre l'impacte del reconeixement de la prostitució com a treball vers el sistema de pensions, per tal de disposar de dades estudiades i concretes en el moment d'abordar la redacció del futur reportatge. Com a darrera nota metodològica, cal afegir que tots quatre autors –Grijelmo (2001), Dader (1998), Echevarria (2011) i Caminos (1997)– coincideixen en la importància que confereixen les fonts a un reportatge d'investigació periodística. Per aquest motiu, s'ha procurat especial atenció a la recerca i lectura dels treballs de les fonts especialitzades, i la seva valoració com a futurs experts a entrevistar, presentats intencionadament com a una unitat a part dins del projecte.

Finalment, i a mode de panoràmica, es descriuen a continuació els continguts de cada apartat del projecte:

Objectius de l'estructura temàtica del reportatge:

Es presenta la temàtica que abordarà cada apartat del futur reportatge per tal de complir amb els objectius marcats alhora d'esclarir i donar les eines necessàries per debatre la prostitució. En concret, es presenten els següents objectius: Definir les dues perspectives del debat: abolició i regulació; Oferir exemples dels països que apliquin aquestes perspectives: Suècia i Holanda; Diferenciar entre trata de persones i prostitució; Contrastar les xifres dels informes sobre prostitució.

Metodologia:

En aquest apartat és on es desenvolupa el criteri de treball efectuat per a portar a terme el projecte de reportatge d'investigació. Aquesta abasteix el tractament de les fonts, les xifres, els protagonistes de la peça periodística, la relació amb l'actualitat del tema, la credibilitat, la presentació final de la informació, les característiques d'un projecte d'investigació i l'estil de redacció d'aquest.

Fonts:

Es presenten en aquest punt les diferents fonts, classificades en personals o institucionals i segons si són afins o contràries a la reguralització de la prostitució com a treball.

Contingut:

És l'apartat on es desenvolupa de manera detallada la informació necessària per al cos del reportatge, en base als objectius d'estructura de contingut esmentats més a d'alt. Suposa la part més extensa, donat que analitza la temàtica de la prostitució a partir de les informacions que es donen des de les dues perspectives del debat.

Estudi de mercat:

En l'estudi de mercat es tenen en compte les característiques del producte que es vol oferir per situar-lo al mercat de la premsa escrita especialitzada. En aquest punt es proposen els mitjans susceptibles de publicar el reportatge que presenta aquest projecte.

Pressupost:

Es desglossen en el pressupost els diferents costs que pot ocasionar l'elaboració del reportatge d'investigació, tenint en compte els desplaçaments per a realitzar entrevistes o les trucades telefòniques, entre d'altres.

Annexos:

Els annexos els componen la fitxa de treball 'bibliografia comentada' i la proposta d'entrevista a l'activista abolicionista Glòria Casas.

Abastits a mode d'introducció, conclouen aquí els aspectes de presentació del treball periodístic realitzat, concebut com a una eina per abordar el debat de la prostitució amb dades rigoroses i contrastades; entès com a material promotor de reflexions i elaborat amb la intenció que el lector esculli, prengui part, compregui i per què no, gaudeixi del projecte de reportatge d'investigació que es desenvolupa a continuació.

2. Objectius d'estructura del reportatge

Els objectius del projecte de reportatge d'investigació són els esmentats més a d'alt, en l'apartat d'introducció, que es concreten en col·laborar en el coneixement, a partir de xifres contrastades i criteri periodístic, de la realitat de la prostitució, per fer front als silencis institucionals i partint de la contraposició abolicionisme–regulació que consolida el debat actual de la qüestió. Així, en aquest punt i per tal d'aconseguir-los, s'han detectat els objectius de l'estructura del reportatge que caldrà dividir temàticament. Són els següents:

Definir les dues perspectives del debat: abolicció i laboralització

Per tal que el lector compregui la situació actual del debat es definiran cada una de les perspectives segons el seu origen i trajectòria, així com segons les institucions o col·lectius que tradicionalment s'han decantat per cadascuna.

a) Oferir exemples dels països que apliquin aquestes perspectives: Suècia i Holanda

Per tal d'il·lustrar la realitat social de l'aplicació d'un o altre règim (abolicionista o laboral) es realitzarà la descripció de la situació actual de Suècia, país tradicionalment abolicionista, i d'Holanda, que va despenalitzar la prostitució l'any 2000. Es tindran en compte tant la situació prèvia a l'aplicació de les respectives normatives com la realitat a posteriori.

b) Diferenciar entre trata de persones i prostitució

Algunes associacions defineixen la prostitució com a explotació cap a la dona, subjecta la tràfic de persones per a l'explotació sexual, i d'altres com a una opció de treball de lliure elecció. Perquè el lector parteixi d'una base conceptual clara, es realitzarà una diferenciació entre la trata, basada en la descripció que ofereix la Xarxa Catalana sobre la Trata de Persones o el Protocol de les Nacions Unides contra la Trata de persones i la prostitució i a partir de les indicacions que la Llicenciada en dret i investigadora en

perspectiva de gènere Izaskun Orbegozo realitza al seu llibre *La trata de personas y /o prostitución: perspectiva de género*.

Contrastar les xifres dels informes sobre prostitució

El nombre de persones que exerceixen la prostitució en un determinat país i moment varia considerablement segons la font consultada. És objectiu d'aquest projecte ressaltar aquest fet en el projecte de reportatge, per tal que el lector pugui comparar diferents tipus d'informacions i s'adoni de la tendència perquè opta cada una de les perspectives. L'aproximació a les dades més adequades a la realitat també seran intenció de la investigació periodística.

3. Metodologia

Un reportatge periodístic d'investigació com el que es planteja en el present projecte ha de presentar sis característiques bàsiques perquè sigui un producte d'acord amb les normes de rigor de la precisió periodística, esmentats en manuals teòrics i pràctics de treball periodístic com són els de José Maria Caminos Marcet (1998) , catedràtic de Periodisme a la Universitat del País Basc o José Luis Dader (1997), doctor en Periodisme i professor de Comunicació Política i Periodisme de Precisió a la Universitat de Madrid. Així en el següent punt es desenvoluparà el mode de treballar que cal dur a terme amb les **fonts, les xifres, els protagonistes de la peça periodística, la relació amb l'actualitat del tema escollit i la credibilitat i presentació final de la informació** (Caminos, 1998; Dader, 1997). El desenvolupament d'aquest punt s'inspirarà també en l'esquema *Procés d'una investigació* (1997), del professor Dader –on s'assenyalen les parts més importants de tota investigació periodística i que s'adaptarà al tema tractat en aquest projecte–, i en l'esquema de Begoña Echevarria Llombart (2011) sobre les pautes per realitzar un projecte de reportatge que permeti no perdre el punt de partida de la investigació (Echevarria, 2011, p.57-58).

L'emmarcament del futur reportatge entre els tipus que existeixen i l'estil a seguir en la redacció del producte final es basaran en les recomanacions teòriques i pràctiques que l'escriptor i periodista Àlex Grijelmo desenvolupa al seu llibre *El estilo del periodista* (2001) i en les opcions de classificació que Echevarria ofereix a *El reportaje periodístico una radiografía de la realidad: cómo y por qué redactarlo* (2011).

Així doncs, partint de la **valoració del tema** sobre la situació de la prostitució a Espanya, es tindran en compte les possibilitats d'obtenir dades numèriques concretes que esclareixin el debat públic; l'actualitat de la temàtica; el tipus de protagonista que demanda aquesta investigació i la seva accessibilitat i el temps i recursos que s'hauran d'invertir (Caminos, 1998; Dader, 1997).

Pel que fa a la disponibilitat de **dades numèriques**, tant les institucions públiques com les organitzacions privades i col·lectius que treballen la prostitució des de diferents perspectives realitzen i publiquen estudis quantitius disponibles al públic general. Són aquestes xifres les que es treballaran, tenint en compte les indicacions de Caminos (1998) pel que fa a l'origen de les fonts i a l'anàlisi i publicació de dades, i al professor de sociologia de la UNED José López Riopedre que reflexiona concretament sobre les xifres dels informes de treball sexual al seu article *La criminalización de la industria del sexo: el repliegue de las ciencias sociales y la propaganda estadística* (2011). A l'apartat *xifres* es definirà la tècnica de treball que caldrà portar a terme segons ambdós autors.

Seguint l'enumeració dels punts esmentats més a dalt per a l'elaboració d'un reportatge d'investigació segons Caminos (1998) i Dader (1997), l'**actualitat** del debat sobre prostitució la reflecteixen, d'una banda, les darreres normatives aprovades a Barcelona que puneixen les prostitutes que s'apropin a les escoles a demandar clients; la polèmica que han generat els cursos sobre prostitució realitzats a Barcelona i Madrid per part de l'Asociación de Profesionales del Sexo (Aprosex, 2014) de Barcelona i el continu debat que enfronten els mitjans sobre trata i prostitució. Es té en compte en aquest punt l'observació que realitza Dader (1997) en parlar de la relació d'actualitat amb el periodisme d'investigació; segons l'autor, el fruit d'una investigació periodística no està necessàriament supeditat a la immediatesa i caducitat dels fets,

però guanya en rigor i el converteix en producte compatible en el mercat si es connecta allò relatat amb els fets més actuals o que formin part del debat públic, per suscitar l'interès d'aquest (1997). D'aquesta manera, s'entén que la prostitució és un debat històric i per això n'estaria justificada la publicació d'un reportatge sobre aquesta (Osborne, 2004), però alhora s'adaptarà el seu tractament al context actual a partir dels fets que la converteixen avui en dia en element d'atenció o interès públic – com són les darreres notícies aparegudes als mitjans, l'aprovació de lleis sobre prostitució o les manifestacions dels ciutadans o col·lectius a favor o en contra de la seva regulació, entre d'altres.

D'altra banda, amb l'arrencada d'aquesta investigació s'esquivarà el tòpic que els temes socials no produeixen notícies evidents ni atrauen l'atenció del gran públic, posant de relleu que són totalment comercialitzables, a més d'oferir possibilitat d'apel·lar a notícies sobre fets sociològics i ser perfectament compatibles amb el rigor periodístic (Dader, 1997). Així, el futur reportatge tindrà com **protagonista de la informació** un fenomen o tendència social –la prostitució– més que persones concretes o casos individuals i el seu tractament es realitzarà a partir de l'observació de les trajectòries de grups específics –els col·lectius de prostitutes, de veïns, els moviments feministes– i de les institucions públiques, metodologia d'observació al servei del periodisme d'investigació (Dader, 1997).

Tornant a l'enumeració principal, un dels principals **recursos** a tenir en compte és la disponibilitat econòmica, donat que hi ha mitjans que no estan disposats a invertir excessivament en un projecte si no existeix garantia que es publiqui (Caminos, 1998). Per aquest motiu, el present projecte formula un reportatge en que la despesa econòmica sigui mínima, i es limiti en tot el possible a inversió en desplaçament. Les direccions dels entrevistats, assenyalades més a baix, indiquen que aquests habiten a Barcelona o Madrid (fins i tot l'argentina Dolores Juliano resideix actualment a la ciutat catalana, avantatge per l'elaboració d'una futura entrevista). En el cas de els col·lectius o personalitats de Madrid, caldrà tenir en compte el cost del trasllat a la ciutat des de Barcelona, en tren o autocar, tot i que es contempla també l'ús del programa per a

conferències virtuals gratuïtes *Skype* o les cridades telefòniques. Els costs per a la producció del projecte de reportatge es desenvoluparan a l'apartat pressupost, descrit més endavant.

D'altra banda, caldrà una gravadora de veu, un ordinador amb connexió a internet, un arxivador, una llibreta de notes i un espai fix de treball. A més, com que el present és un projecte que es pot presentar a un mitjà perquè aquest el publiqui en el seu format, o anant més enfora, es pot presentar com a reportatge ja elaborat, caldrà fer ús també de plantilles de disseny. Aquestes es poden trobar a la xarxa gratuïtament, o a partir de dotze euros a la pagina *editafacil.es*, aspecte també contemplat a l'espai dedicat al pressupost.

Per a l'**anàlisi de les dificultats** es tindran en compte tant les diferències conceptuals que es donen en el moment d'abordar la prostitució com la diversitat de xifres i informes versats en l'actualitat sobre la temàtica:

- El problema de les xifres: El principal problema a l'hora d'abordar la situació de la prostitució a Espanya són les contradiccions pel que fa al nombre de persones que exerceixen aquesta professió. Hi ha institucions n'asseguren les 400.000 prostitutes i en canvi d'altres que afirmen que no arriben a les 130.000 (Riopedre, 2011). De nou, deguda la importància de les dades numèriques en una investigació periodística, es contempla en aquest punt com a dificultat i es reserva l'apartat de *xifres* per explicar la metodologia a seguir en aquestes contradiccions.
- El creuament conceptual entre trata i prostitució: Hi ha col·lectius que no realitzen cap mena de distinció entre trata i prostitució, per això s'afegeix un apartat al present projecte que en remarca les diferències entre ambdues, inspirat en els treballs de l'antropòloga i especialista en perspectiva de gènere Dolores Juliano (2010), la màster en polítiques públiques i gènere Ruth Mestre (2004) o els treballs de Izaskun Orbegozo (2012) i José Luis López Riopedre (2011) elaborats al respecte, amb la intenció de superar la possible confusió entre ambdós fenòmens.

- L'accés i disponibilitat dels candidats a entrevista: com indica Echevarria és preferible realitzar un projecte realista que massa ambiciós i per tant no assolible (2005). En aquest sentit, es reconeix l'existència d'un nombre elevat de fonts, però de situació geogràfica en ocasions complicada per a un reportatge amb escassos recursos econòmic. És per això que es cercaran les opcions amb més experiència sobre investigació en prostitució o de contacte directe amb aquesta dins l'àmbit geogràfic proper o accessible, i es prepararà un ventall ampli per la possible baixa d'algunes de les fonts que es vulgui entrevistar. Com a darrera opció es plantejarà l'entrevista telefònica o per correspondència electrònica.

En el **tractament de les xifres** d'un tema tan polèmic com és la prostitució les dades numèriques es converteixen en un element bàsic per quantificar la realitat social de què es parla. Així s'atribuirà especial cura al tractament de les xifres que ofereixen els informes sobre prostitució, que suposen informació que racionalitza el debat públic i que facilita els ciutadans el consentiment o rebuig de les actuacions d'interès públic (Dader, 1998) , en aquest cas del tractament legal de les institucions públiques envers la prostitució.

En el mateix sentit i com s'ha esmentat més a dalt, el professor de sociologia José López Riopedre (2011) assenyala la controvèrsia sobre les dades versades pel que fa a la prostitució des de les institucions públiques. Així, Riopedre recomana que per percebre una imatge de la realitat del treball sexual en sentit numèric s'accedeixi als «estudis científics rigorosos» d'Oso i Ulloa 2001, Guereña 2003, Solana 2003 o Malgesini 2006. Al mateix temps, ressalta la bona labor pel que fa també a les xifres de Pons 1992, De Paula 1996, Carmona 2004, Nicolás 2007, Riopedre 2010, i Tapia 2010 (Riopedre, 2011)

Finalment, serà una metodologia de treball la desconfiança o el contrast rigorós de les informacions oficials, perquè difonen dades interessades o que oculten informació (Caminos, 1998). En la recerca del contrast o verificació de les dades de les fonts tant oficials com no oficials pot succeir que es produeixin contradiccions en les

informacions obtingudes. En aquest cas, es valorarà la publicació de les dues versions, una al costat de l'altra, perquè el lector decideixi quina li convenç més, o es realitzarà el mateix però donant èmfasi i prioritat a aquella versió o dada de la qual se n'ha provat la veracitat. D'aquesta manera, la publicació contrastada de la informació vertadera desmenteix la versió no autèntica (Caminos, 1998).

La **credibilitat** és un dels aspectes essencials en el periodisme d'investigació, i gran part d'aquesta recau sobre les **fonts** consultades. No només caldrà transmetre informacions vertaderes, sinó que aquestes li ho han de semblar al públic lector. Això s'aconsegueix amb el ventall de fonts especialitzades que el periodista s'haurà encarregat de contactar durant la tercera fase del procés d'investigació -a la imatge de més a d'alt- i citar durant el text final amb una presentació dels fets que transmeti la certesa que tot el que es publica és efectivament cert (Caminos, 1998). En aquest sentit, els tres teòrics del periodisme concedeixen especial importància les fonts. En el present reportatge es dedica per aquest motiu un apartat reservat a aquestes, en què s'explicarà l'origen i motius de la seva selecció, tenint en compte les recomanacions dels referents periodístics seleccionats:

Grijelmo realitza una classificació general de les fonts en dos tipus: personals i documentals (2001). Les primeres són experts en la matèria tractada o protagonistes directes de la informació que s'investiga; les segones tenen a veure amb els recursos bibliogràfics com són arxius, bancs de dades, internet o hemeroteca. Com assenyala el professor de periodisme Pepe Rodríguez (1994), les més fiables són les documentals, donat que no estan sotmeses a canvis d'opinió com pot succeir-li a una font personal. A més, el Grijelmo (2001) elabora una altra classificació entre les favorables a la investigació i les desfavorables. En aquest sentit, l'autor recomana deixar sempre parlar a totes les parts implicades del reportatge -en aquest cas, a la part abolicionista de la prostitució i a la part que en demanda la seva regularització com a treball—, perquè el producte ofert al públic compleixi amb el rigor periodístic del contrast de fonts. El periodista afegeix que si una de les fonts es nega a declarar, és fins i tot més interessant anunciar la seva negativa al reportatge que incloure-hi qualsevol declaració

buida de contingut. Finalment, pel que fa a les filtracions d'informació, Grijelmo recomana contrastar sempre les dades obtingudes i accedir a diferents fonts perquè el propi periodista estigui segur d'allò que publicarà. En el moment de traslladar-ho al reportatge, tot i això, recomana fer constar les fonts només als passatges especialment delicats o quan no s'hagi pogut contrastar una dada (Grijelmo, 2001).

En darrer lloc, s'exposen les característiques i definició del **tipus de reportatge** plantejat, basat en els autors citats anteriorment. Segons Grijelmo, citat per Echevarria (2011), els reportatges es poden dividir en cinc tipus: reportatge d'interès humà, d'interès social, d'interès didàctic, d'interès noticiós i d'opinions. El que es planteja en aquest projecte compleix les característiques del reportatge d'interès social, centrat en el funcionament o trajectòria de les institucions i serveis públics o en la cultura d'una comunitat (Echevarria, 2011, p.35).

A més, el futur reportatge s'emmarca en el ja esmentat reportatge d'investigació, a partir de la investigació personal del propi periodista i no d'altres professionals com poden ser la policia o institucions públiques (Martínez, 2002, p.321) i que es diferencia de la resta per les següents característiques (Echevarria 2011, p. 36):

- Desconfia de les dades oficials
- Va més enllà de la simple aparença de les dades obtingudes a primera vista
- Utilitza mètodes d'altres ciències socials com és la sociologia o la psicologia
- Predomina l'explicació sobre la narració, sense usar l'estil de la novel·la
- El llenguatge és més d'estil objectiu que dels gèneres amb notes literàries

Font: Echevarria, 2011

Finalment, es seguiran també les recomanacions de Grijelmo reflectides a *El estilo del periodista* (2001) en què s'indica la presència –a més del títol– d'una entradeta atractiva i que ofereixi directament el tema a tractar i la constant d'un fil conductor durant el reportatge, presentat també a l'entradeta. Aquesta ha de ser atractiva al lector i per aconseguir-ho es podrà recórrer a una dada curiosa o impactant, una cita, una descripció o una pregunta, entre d'altres. Allò important és que impulsi a llegir. Pel

que fa al cos, Grijelmo apunta que es pot estructurar en capítols o blocs, cadascun amb entradetes diferents si el periodista ho considera necessari, i barrejat de manera dosificada amb descripcions, anècdotes o dades d'interès humà (Grijelmo, 2001).

4. Fonts

4.1 Fonts regulacionistes personals

Les fonts regulacionistes o laboralistes són aquelles que exigeixen l'acceptació de la prostitució com a treball. La tradició del debat abolicionista – prostitució ha batejat aquest sector amb el nom de regulacionistes, col·lectius pro laboralització o laboracionistes (Wijers, 2004).

Dolores Juliano

Dolores Juliano Corregido és una antropòloga argentina especialitzada en estudis de gènere i processos de canvi social. Ha coordinat projectes d'investigació en aquest àmbit des de l'Institut Català d'Antropologia –amb el grup 'antropologia dels móns contemporanis'– i fou professora titular de la Universitat de Barcelona fins l'any de la seva jubilació, el 2001. Va ser la fundadora del grup LICIT, Línea de Investigación y Cooperación con Inmigrantes Trabajadoras del sexo i treballa des de fa molts anys amb informacions sobre qüestions socials i antropològiques de gènere. Actualment resideix a Barcelona. El seu llibre *Excluidas y Marginales* és un referent alhora d'abordar la temàtica de l'estigma de la prostituta en la societat.

Cristina Garaizabal

És psicòloga clínica i cofundadora d'Hetaira, un grup madrileny per al treball conjunt de les prostitutes i dones d'altres àmbits laborals que exigeixen la legalització del treball sexual. Afirmar que cal promoure la consciència sobre els drets de les prostitutes i crear llaços de solidaritat entre elles perquè trobin els seus punts en comú i la lluita pugui ser efectiva. El grup començà la seva activitat essent manifestament abolicionista, i canvià el seu parer quan s'aproximà al món de la prostitució i escoltà les demandes de les treballadores.

Raquel Osborne

Raquel Osborne és professora titular de Sociologia del Gènere a la Universitat Nacional d'Educació a Distància. Ha estat investigadora al CSIC i durant la seva trajectòria professional s'ha especialitzat en qüestions de gènere i sexualitat. Sobre prostitució serà útil el seu llibre *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI* (2004).

Concha Borrell

Conxa Borrell és prostituta i presidenta de l'associació Aproxex de Barcelona (Asociación de Profesionales del Sexo). El grup treballa per a la professionalització del treball sexual i de les prostitutes i aquest any es troba en la seva màxima activitat com a associació: han creat els cursos per a la 'professionalització de la prostitució' que han estat organitzats a Barcelona i Madrid els mesos de març, abril i juny.

José López Riopedre

És professor de sociologia i doctorat en la matèria amb la tesi *Inmigración colombiana y brasileña y prostitución femenina en la ciudad de Lugo: historias de vida de mujeres que ejercen la prostitución en pisos de contactos*. Ha enfocat la seva línia d'investigació vers els estudis d'immigració femenina i prostitució i analitzat les postures abolicionistes i les conseqüències legals de l'aplicació d'aquestes lleis per a les treballadores sexuals. Fruit de l'anàlisi realitzat és el seu article *La criminalización de la industria del sexo, una apuesta políticamente correcta* (2011).

Montse Neira

La Montse Neira és una prostituta de Barcelona que es dedica al treball sexual fa més de vint anys. Ha escrit la seva biografia i en aquesta trobem una història de vida que desmunta els prejudicis establerts en la societat sobre la prostitució i planteja al lector preguntes per repensar la professió. Actualment es dedica a la prostitució, treball que ha combinat amb els seus estudis en Ciències Polítiques a la Universitat de Barcelona, i a la recerca i anàlisi i comentari crític de lleis i notícies sobre prostitució a nivell

internacional, que volca al seu bloc *Prostitución: una visión sub-objetiva, compleja i global*'.

4.1.1 Fonts regulacionistes institucionals

- Hetaira
- Aproxex
- Sealeer (Cooperativa de prostitutes d'Eivissa)
- Ammar Nacional (Asociación de Mujeres Meretrices de Argentina)
- Genera Derechos (Associació en defensa dels drets de les treballadores sexuals)

4.2 Fonts abolicionistes personals

Gloria Casas

Forma part de la Plataforma Catalana pel dret a no ser prostituïdes i autora de nombrosos articles en contra de la legalització de la prostitució, com és *Reglamentar la prostitució: quin món volem?* (2009). Considera la prostitució una forma d'explotació i fruit d'una societat patriarcal que vulnera la llibertat de les dones. L'activista opta pel debat entre abolicionistes i laboralistes amb la intenció de fer entendre que l'abolicionisme no es sustenta sota elements moralitzadors vers la sexualitat femenina.

Marian Moreno

Marian Moreno és membre del partit Iniciativa Feminista i anterior candidata número 8 per aquesta agrupació a les passades eleccions del parlament Europeu. És també autora de guies d'igualtat en educació i contes en aquesta línia com és *De Marcelas y Dulcineas. Perspectiva de Género en El Quijote* (2007). Assegura que la prostitució és la base de la trata de persones i que com a tal cal abolir-la. En l'observació dels resultats de les lleis aplicades a països pro legalització, la política assegura que no s'ha donat cobertura a les prostitutes que ho necessiten i que s'ha legalitzat l'explotació sexual.

Beatriz Gimeno

És una activista madrilenya pels drets LGTB i autora de diversos llibres sobre gènere i els seus rols en la societat. Col·labora com analista política a diaris digitals com *El Plural* o *Público* i és articulista de la revista amb perspectiva de gènere *Píkara Magazine*. Pel que fa a la prostitució, assegura que perpetua i reforça la desigualtat entre homes i dones a partir de la perpetuació de poder de la figura masculina en la demanda del servei.

4.2.1 Fonts abolicionistes institucionals

- Plataforma Catalana pel dret a no ser prostituïdes
- Hombres por la abolición de la prostitución
- Partit Iniciativa Feminista
- Plat. Estatal de Organizaciones de Mujeres por la Abolición de la Prostitución
- Institut de la Dona

5. Contingut: informació necessària per al cos del reportatge

5.1 Definició de l'abolicionisme

L'abolicionisme sorgí com a moviment feminista a l'Anglaterra de finals del segle XIX per denunciar com injustos i discriminatoris els controls sanitaris i d'identificació a què eren sotmeses les prostitutes per part de l'Estat. Fou encapçalat per Josephine Butler, presidenta de la *International Abolitionist Federation*, i presentava com a premissa la denúncia de la interferència institucional en la vida privada i professional de les treballadores sexuals (Wijers, 2004). A l'Europa dels anys setanta del segle XX els casos de trata de blanques escandalitzaren la població en general i una part del sector feminista en particular. En concret l'abolicionisme optà per reafirmar-se en una postura que defensés l'abolició de tota mena de prostitució, per considerar-la una forma d'explotació patriarcal cap a la dona que en vulnera els seus drets fonamentals. En els anys noranta, coincidint amb les migracions dels països de l'est i d'Àfrica cap a Europa, la majoria d'estats europeus emeteren lleis per la seva abolició. La legislació

de Suècia és actualment el mirall pels països que opten per una normativa abolicionista (Kulick, 2004).

José López Riopedre, advocat i professor d'Antropologia i Sociologia de la Universitat Nacional d'Educació a Distància reconeix els assoliments de l'abolicionisme original, el de Butler, perquè qüestionà per primera vegada el control sexual de les dones. Tot i això, apunta que la irrupció de grups conservadors desdibuixà les premisses de Butler i donà lloc a discursos moralistes sobre la dignitat femenina. Riopedre identifica la posició actual de l'abolicionisme com a contrària al motiu original del seu sorgiment:

Es justo reconocer los destacados méritos del abolicionismo decimonónico al defender a las mujeres prostitutas de un sistema reglamentista cruel y al cuestionar por primera vez el control sexual de las mujeres, todo lo cual constituía un discurso radical y transgresor para la época [siglo XIX]. No obstante, la irrupción de determinados grupos conservadores y neo-autoritarios [...] terminaron por desfigurar el auténtico y original discurso abolicionista [y ahora] considera la prostitución como una actividad inadmisible por resultar en una vulneración de los derechos fundamentales de la mujer prostituida. Desde este posicionamiento de carácter moral y político se intenta conseguir la supresión de toda reglamentación jurídica acerca de la prostitución, abundando en la idea de abolición de la prostitución y de persecución de toda la industria del sexo (Riopedre, 2011)

D'altres experts com Ruth Mestre (2004), premi extraordinari de Doctorat en dret per la seva tesi *Feminismes, dret i immigració: una crítica feminista al dret d'estrangeria* i actual professora del Màster en Gènere i Polítiques Públiques de la Universitat de València, perfilen que l'abolicionisme entén la prostitució com una desigualtat entre homes i dones en què els primers disposen de més poder i reflecteixen la dominació masculina en la societat. El moviment no contempla la regulació de la prostitució perquè en termes jurídics significaria acceptar i perpetuar tal domini (Mestre, 2004). La professora afegeix que des d'aquesta perspectiva es contempla la prostituta com a víctima i que per aquest motiu l'aplicació legal de l'abolicionisme persegueix el proxenetisme, però no condemna la dona prostituta. Segons l'abolicionisme actual, la

dona sempre és víctima d'una situació d'explotació i desavantatge pel que fa al sexe (Mestre, 2004).

En aquest sentit, la prostitució és reflex del dret patriarcal dels homes a comprar sexe en el mercat capitalista. La professora emèrita en Ciència Política Carole Pateman (1995), de la Universitat California, per a qui en la societat actual es dona un estat capitalista patriarcal modern on els homes poden recolzar i satisfer el seu contracte sexual envers les dones, la prostitució és peça clau en un sistema social, l'actual, que només els afavoreix a ells. El dret patriarcal es troba explícitament encarnat en la llibertat de contracte de què gaudeix l'home, i no la dona (Pateman, 1995, p.260). Així, es convé que l'existència de la prostitució emmarca la llibertat i domini masculí en la societat i suposa la venda no de serveis sinó de la submissió de les dones, presentades al món com esclaves sexuals (Pateman, 1995). Catherine A. MacKinnon (1993), professora de dret a la Universitat de Dret de Michigan i especialista en lleis internacionals sobre igualtat de sexe, exemplifica aquesta posició al seu estudi *Prostitució i drets civils* (1993):

Les dones són prostituïdes precisament per ser degradades i subjectes, sense cap tipus de limitació humana, a tractaments cruels i brutals; és la oportunitat de fer això el que sorgeix a partir de permetre que les dones siguin comprades i venudes per sexe. La llibertat per als homes es construeix sovint en termes sexuals, i inclou el lliure accés a les dones, incloses les prostitutes. Així que, mentre per als homes la llibertat suposa que les dones siguin prostituïdes, per a les dones, la prostitució suposa la pèrdua de tot el que el terme llibertat significa (MacKinnon, 1993).

Aquests arguments, encara vigents avui en dia, són representats políticament per partits com Iniciativa Feminista, que en el marc de la prostitució n'opta per la seva completa abolició per ser sinònim d'esclavitud. Maria Antonia Moreno, candidata a les eleccions europees del 25 de maig de 2014 i cap de llista del partit a la comunitat d'Astúries, recull en una entrevista per a la *Plataforma pel dret a no ser prostituïdes* l'actualitat de la perspectiva abolicionista:

Es un tema que tuvimos claro en Iniciativa Feminista desde el principio y en el cual hemos aprendido mucho de Suecia. La prostitución es la base de la trata de personas, un mercado ilegal que genera asesinatos, violaciones y la naturalización de la idea de que el cuerpo de la mujer es de uso y disfrute de quien quiera y tenga dinero. En ese sentido, es una forma de esclavitud y como esclavitud que es pedimos su abolición. Somos el único partido político que lleva en su programa este asunto. Para algunos es un tema espinoso, pero es un tema que hay que abordar, y hay que abordarlo ya [Font: Astures.info].

A continuació es recullen a mode d'esquema els punts clau del Manifest per l'Abolició de la Prostitució (2002) de la Plataforma Estatal de Organizaciones de Mujeres:

- Regular la prostitució és legitimar la violència contra les dones
- La prostitució és sempre una forma d'explotació sexual, sobretot de dones i menors
- En la prostitució es perpetua la violència de gènere
- El prostituïdor/client és responsable del desenvolupament de la indústria del sexe
- No s'ha de reglamentar la prostitució perquè entre d'altres és una forma d'esclavitud
- Cal penalitzar totes les formes de proxenetisme, hi hagi o no consentiment de la persona prostituïda

Font: Plataforma Estatal de Organizaciones de Mujeres, 2002

5.2 Règim laboral

El factor que diferencia el model laboral de les perspectives anteriors és que aquest pren en consideració les demandes de les treballadores sexuals, essent en gran mesura la postura perquè opten les pròpies prostitutes. La seva participació en el debat es considera indispensable per a dur a terme les polítiques relacionades amb el treball sexual (Wijers, 2004). A Madrid, es va donar l'any 2003 la primera manifestació de prostitutes de l'estat espanyol, punt de partida de la seva visibilitat pública com a col·lectiu demandant de drets i eix de les reivindicacions que vénen exigint des dels anys noranta del segle XX, quan sorgiren al país les primers associacions en defensa

dels drets de les treballadores sexuals. El que exigien llavors i exigeixen encara és el reconeixement d'uns drets laborals associats a la seva condició de treballadores. Pretenen un mecanisme estatal que afavoreixi el seu reconeixement com a treballadores perquè acabaria amb les multes, l'estigma social i les situacions d'exploació en què es troben part de les dones que exerceixen aquesta professió (Briz, 2014). Els drets que la societat atorga a d'altres treballadors han de ser també de les prostitutes; és necessari el reconeixement del treball del sexe com una activitat legítima i la despenalització dels negocis relacionats amb la prostitució per eliminar les condicions de treball abusives, justament detectables, segons indica Wijers, amb els mateixos mecanismes que s'usen des de principis del segle XX per combatre els mateixos abusos a d'altres indústries (Wijers, 2004):

En el caso de la prostitución, por ejemplo, los dueños y patronos de burdeles están claramente en una situación de poder, dado que las prostitutas carecen de protección legal alguna para defender sus derechos como trabajadoras. La balanza de poder entre las prostitutas y quienes regentan burdeles se compensaría de forma significativa si la actividad de aquéllas estuviera sujeta a contratos laborales y civiles, si pudieran demandar a clientes o patronos abusivos y también si su actividad quedara enmarcada en convenios laborales colectivos negociados entre las/los trabajadoras/es y los patronos. De esta forma, las prostitutas podrían contar con una protección legal en caso de enfermedad o desempleo, y se podrían beneficiar igualmente de subsidios y pensiones estatales. En definitiva, si la prostitución quedara regulada bajo una legislación laboral, las prostitutas serían beneficiarias de las mismas medidas que se contemplan para otras profesiones (Wijers, 2004).

Montse Neira (2014), treballadora sexual de Barcelona i activista pels drets de les prostitutes, assegura que les polítiques aplicades fins el moment a la majoria de l'estat espanyol –de caire abolicionista– no contemplen la dona treballadora sexual com a individu de ple dret capaç de prendre decisions autònomes. Segons Neira, el col·lectiu és silenciats o tractat com a víctima, i abandonat a la sort de l'estigma que la societat en reserva per a elles (Neira, 2014). Concretament, l'especialista remarca que el fet que

l'estat no vetlli pel benestar laboral que exigeixen les prostitutes provoca que es vulnerin el següents drets fonamentals recollits a la Constitució Espanyola:

- Dret a la dignitat (art. 10)
- Dret a la llibertat i a la seguretat (art. 17)
- Dret al treball (art. 35)
- Dret a la salut (art. 43)
- Dret al progrés social i a la formació i readaptació professional (art. 40 1 i 2)
- Dret a la salvaguarda dels drets econòmics i professionals (art. 42)
- Dret a la igualtat sense discriminació de circumstància personal o social (art. 14)

Font: bloc 'prostitución: una visión (sub)-objetiva'

Així, el règim laboral que reclamen les treballadores sexuals i les associacions que els fan costat passa per la despenalització del comerç del sexe. Com indica Julia Bindman (2004), col·laboradora del Sindicat Internacional de les treballadores del sexe al Regne Unit, aquest fet comportaria dues avantatges:

- Es deixaria d'associar a les treballadores sexuals i el seu entorn amb la criminalitat i la societat estaria més a prop de reconèixer els seus drets com a ciutadanes (Bindman, 2004).
- Es podrien aplicar les normatives vigents (a nivell regional, nacional, internacional, etc.) per defensar els seus drets; en considerar els treballadors del sexe com ciutadans, i el comerç sexual com treball, poden ser inclosos i protegits sota els instruments ja existents dirigits a la protecció (Bindman, 2004).

És finalment una redefinició del que és el seu treball allò que reclamen col·lectius com Hetaira, organització madrilenya en defensa dels drets de les prostitutes, o la barcelonesa Aprosex. En aquest sentit, la prostitució o «exercici i negociació² de serveis sexuals remunerats» que aquestes associacions defineixen es dona:

- Amb o sense la intervenció d'una tercera persona
- Quan els serveis són publicitats o reconeguts de forma general com disponibles en un lloc específic (en un mercat)
- Quan el preu dels serveis reflexa les pressions de l'oferta i la demanda

Font: Bindman, 2004

5.3 Relació entre les polítiques migratòries i les lleis sobre prostitució

La realitat jurídica de la prostitució a Espanya és complexa. Tradicionalment, el país actua des d'una posició abolicionista, combinada amb aspectes del règim reglamentarista. Així, des del decret Llei de 1956 es possible identificar l'abolicionisme de les mesures en tant que no consideren el consentiment o no de les dones prostitutes, i el caire reglamentarista, a partir de les mesures dirigides a establir una zonificació de l'activitat (Mestre, 2004).

Ara bé, en quin moment i per què apareix la prostitució i els comportaments que s'associen a aqueta al Codi Penal? I per què existeixen correspondències entre aquest àmbit jurídic i la Llei d'Estrangeria? Per a explicar-ho, s'ha recorregut a l'anàlisi de Ruth Mestre (2004), doctora en Dret i màster en Gènere i Polítiques Públiques d'Igualtat, *Las caras de la prostitución en el Estado español: entre la Ley de Extranjería y el Código Penal* (Mestre, 2004).

L'investigadora observa que les dues mesures fonamentals de l'abolicionisme són actualment presents a Espanya: actuació policial i programes d'ajut per a les víctimes (Mestre, 2004). Per a la doctora, s'ha anat reglamentant *allò molest* (zonificació), però

² El terme 'negociació' implica el rebuig individual de certs clients o actes. No se pressuposa l'acceptació indiscriminada per part del treballador de tot tipus de transaccions que se li proposen; això voldria dir presència de coacció.

no s'ha *reconegut* l'activitat (no hi ha drets laborals per a les prostitutes). És aquí quan entra en joc el Codi Penal: en el moment en què la prostitució no es reconeix ni es regula jurídicament, però se n'accepta l'existència i la necessitat de *controlar-la*, l'activitat «s'aborda recurrent a l'àmbit penal» (Mestre, 2004). Els controls policials envers la prostitució, anomenats més a d'alt com a senya de l'abolicionisme, es vinculen amb l'estrangeria, i es dona així en aquest punt l'encreuament entre les normatives sobre l'entrada i estada d'immigrants al país i les polítiques públiques envers la prostitució (Mestre, 2004).

José Luis López Riopedre (2011), advocat i professor de sociologia a la Universitat Nacional Espanyola a Distància, ofereix una explicació al seu treball *La criminalización de la industria del sexo* (2011). El sociòleg identifica el discurs de l'abolicionisme institucional –dirigit a la protecció de les dones–, amb el control de les fronteres. El discurs polític es construeix a partir de la insistència de la relació entre la prostitució i les xarxes de trànsit de persones, controlades per immigrants i patides també per immigrants. Una política que es posicioni en contra de l'explotació i de l'explotació femenina concretament -cal recordar que l'abolicionisme no persegueix les prostitutes, sinó l'anomenat *proxenetisme*- arriba a la societat com a una posició moderna i progressista, però en realitat, segons assenyala Riopedre, amaga una voluntat de legitimar la rigidesa de les normatives reservades per als estrangers i la interferència de l'estat en qüestions d'àmbit privat com és la sexualitat:

En pleno siglo XXI, no resulta políticamente correcto librar una batalla abierta contra la migración, pero la nueva cruzada contra la industria del sexo, en su doble versión criminalización [del proxeneta] / victimización [de la prostituta] cumple a la perfección el mismo papel. [...] El planteamiento y consolidación de políticas migratorias hostiles por parte de los países ricos frente a los flujos migratorios procedentes de las naciones más pobres toma forma mediante el progresivo endurecimiento de la normativa de extranjería en el seno de la Unión Europea, que aplica todo su rigor punitivo en consonancia con la ampliación de tipos delictivos en el orden penal. Así, y ante la suspicacia o el rechazo que

podría suscitar frente a la opinión pública una expresa tipificación delictiva de la migración, los poderes públicos se decantan, por el contrario, por afianzar la imagen de chivo expiatorio en las redes para la migración, focalizando de esta manera la atención y el poder disciplinario en la industria del sexo como un sector que se nutre de mano de obra extranjera simbólicamente sometida a condiciones de explotación (Riopedre, 2011).

Així, aquest encreuament provoca que les prostitutes siguin victimitzades i el seu voltant criminalitzat. Mestre (2004) va una mica més enllà i descriu com viuen aquesta realitat les dones immigrants que es dediquen a la prostitució: per a elles, l'entrada al país pot haver estat de manera il·legal, i en no estar reconeguda la prostitució com a treball tampoc se li reconeixen drets laborals ni civils –en tant que s'associa ser subjecte de drets amb l'obtenció d'un contracte de treball (Mestre, 2004). D'aquesta manera, l'única vinculació legal que li resta amb l'administració és el Codi Penal i les polítiques d'assistència social, és a dir, ser reduïda a la posició de víctima, objecte necessitat de la paternalisme de què parla Riopedre (2011) per ser *salvada* de la seva situació, tot i que es dediqui de manera voluntària al treball sexual. En cas de no reconèixer-se com a víctima, com afirma Doezeema (2004), la situació es ressol amb el repatriament per part de l'estat d'acollida al país d'origen.

En canvi, cal assenyalar que des d'una perspectiva legal la despenalització de la prostitució comportaria avantatges tant per a les treballadores sexuals com per a les persones realment víctimes de coacció i violència per a l'explotació sexual (Lin Lean Lim, 2004):

- La reforma o la revisió de les lleis i reglaments que sancionen, penalitzen o discriminen a les prostitutes pel seu treball
- El reconeixement de la prostitució com una ocupació legal, de manera que les prostitutes tinguin accés als mateixos drets laborals i protecció social que altres treballadors
- Mesures especials per protegir els més vulnerables del sector del sexe més sever i estricte compliment de les sancions penals contra aquells que trafiquen, exploten i abusen de les prostitutes
- Disposicions penals contra les autoritats responsables d'aplicar la llei, però corruptes

Font: Lin Lean Lim, 2004

5.4 Suècia i Holanda, els dos països antagònics en la regulació de la prostitució

5.4.1 Suècia: el referent abolicionista

Des del 1999 el govern Suec afegeix a la legislació general de la violència contra les dones una llei que penalitza la compra de serveis sexuals i despenalitza la venda d'aquests (Nettle, 2005). Així, es compleix a la perfecció la premissa abolicionista que pren la dona com a víctima, i per tant objecte no punible per part de l'estat, i el client com a culpable i causa de l'existència de la prostitució (Wijers, 2004). Segons la legislació sueca, la prostitució és una mostra de la violència masculina exercida cap a les dones i «reconeguda oficialment com una forma d'explotació de dones, nins i nines, que constitueix un problema social significatiu» (Nettle, 2005) i per això la compra d'una relació sexual temporal és penalitzada amb presó fins a sis mesos amb la intenció de combatre la violència contra les dones i mantenir la seva serenitat (Wijers, 2004).

Wijers (2004) analitza els efectes de la llei sueca, encaminada a afavorir la condició de la dona en la societat, i remarca que els resultats per a les dones treballadores sexuals no han estat, en la pràctica, de millora, ni s'han acomplert els objectius que el text original proclama: no ha disminuït significativament el nombre de treballadores sexuals al carrer, que com assenyala l'analista tampoc arribaven a les 1000 en el

moment d'aprovació de la llei; han augmentat els anuncis sobre sexe a internet; el nombre de locals perifèrics que ofereixen serveis sexuals sota condicions d'explotació cap a les prostitutes s'ha incrementat; els treballadors socials tenen dificultats per arribar a les prostitutes a causa de la llei del 2000 i aquestes disposen de menys capacitat d'elecció alhora de triar clients, de vegades forçades a acceptar clients perillosos que no haguessin escollit abans de l'aprovació de la llei (Wijers, 2004).

Així, amb la intenció de protegir un col·lectiu, com són les prostitutes, el govern Suec el deixa en pitjors condicions i abocat en la majoria d'ocasions a l'exercici de l'activitat en la clandestinitat, que suposa més perill per a la persona que diu protegir. La penalització del client i la manca de recursos legals de la prostituta per denunciar una situació laboral injusta o d'explotació la torna en la pràctica més vulnerable en la negociació dels serveis que ofereix i les condicions d'aquest, com poden ser els horaris de treball, el preu del servei o la ja esmentada més a d'alt selecció del client.

5.4.2 Holanda: aproximacions a una perspectiva laboral

L'any 2000 es va aprovar a Holanda un projecte de llei que despenalitzava la compra - venda de serveis sexuals. Si les parts implicades consenten sense cap mena de coerció la prostitució no és considerada un delicte: allò que es persegueix és l'engany, la violència o l'abús d'autoritat, tant en les formes de reclutament com en les condicions d'exercici (Wijers, 2004). En aquest sentit, els locals destinats a la prostitució han d'adquirir una llicència prèvia atorgada per l'estat en funció del compliment de condicions relatives al benestar dels bordells, seguretat d'higiene o contra incendis, per exemple. Per la legislació Holandesa, doncs, les treballadores sexuals disposen dels mateixos drets laborals i de protecció que la resta de treballadors i la indústria del sexe queda regulada sota l'actual legislació legal i civil (Wijers, 2004). Aquesta legislació ha estat aplaudida per col·lectius en defensa dels drets de les prostitutes, donada la intenció de despenalització i el seu caràcter laboral, tot i això, aquests mateixos també n'han ressaltat les mancances: tot i que la llei configuri un sistema igualitari de legalitat i recursos socials per a les prostitutes, en la pràctica el govern «no està disposat a assumir fins el límit les conseqüències de la nova llei» i encara es donen

discriminacions per part de l'àmbit públic i privat pel que fa a l'accés de les treballadores sexuals prestacions socials o a l'acceptació d'una prostituta com a clienta per part de companyies de segurs i bancs, entre d'altres discriminacions (Wijers, 2004). La sociòloga afegeix que una vegada més les lleis sobre treball sexual no aconseguen separar-se del control de la immigració, essent també el treball sexual, segons la llei holandesa, l'únic treball en que és impossible obtenir un permís laboral: per a l'experta en la relació entre les dones i el dret holandès, la legislació en nega la protecció si impedeix l'accés a la condició de treballadores a les immigrants, que suposen la meitat de les treballadores sexuals (Wijers, 2004). Tot i això, cal remarcar els bons resultats per la part judicial de l'aplicació d'aquesta llei, que cal no confondre amb una perspectiva reglamentarista. El fet que avui en dia les prostitutes disposin dels mateixos drets que altres treballadors i puguin disposar dels instruments legals per denunciar pràctiques discriminatòries –fins i tot si aquestes són per part de l'Estat–, suposa una evolució cap a millors condicions de treball pels qui es dediquen a la indústria sexual i un cada vegada més proper sistema laboral.

5.5 Diferenciar entre trata de persones i prostitució

La polèmica sobre la relació entre la trata de persones i la prostitució constitueix el motiu principal de la divisió entre abolicionistes i laboralistes. Mentre l'abolicionisme defineix la prostitució com un acte sinònim de violència i explotació, els defensors de la regulació la defineixen com a una activitat econòmica laboral, sempre que es realitzi de manera voluntària i sense coacció o altres formes d'abús.

El protocol contra la trata de persones de les Nacions Unides (2000), defineix la trata com l'acció de traslladar, transportar, acollir o rebre persones; amb el recurs a l'amenaça, ús de la força, coacció, rapte, abús o engany i amb finalitat d'explotació. Tot i que aquesta definició és clara i no inclou la prostitució com a factor perquè es doni la trata, la polèmica continua oberta alhora de debatre-la. Concha Borrell (2014), presidenta de l'Asociación de profesionales del sexo de Barcelona i prostituta, afirma que la prostitució no és comparable a la trata de persones, en tant que les dones i

homes obligats a treballar en un règim de trata i amb explotació sexual no són prostitutes o prostituts, són víctimes d'un delicte. Per a la presidenta de l'associació, la prostituta només ho és aquella que decideix ser-ho lliurement (Borrell, 2014). La mateixa agrupació, en aquest sentit, es posiciona en contra de la trata de persones en general i per a l'explotació sexual en particular, posició que comparteix amb el grup madrileny Hetaira (2014) per la defensa dels drets de les prostitutes.

La Llicenciada en Dret i investigadora en qüestions de gènere Izaskun Orbegozo (2012) realitza al seu treball sobre la trata de persones i prostitució una diferenciació de les característiques que conformen cada una de les activitats. Així, s'assenyala que la trata, d'una banda, se centra en la captació, transport o acollida de persones nacionals o estrangeres, a partir de l'engany o coacció, amb una relació d'explotació duradora i que posa en risc la salut de la víctima i en vulnera la seva dignitat per ser una vulneració dels drets humans. D'altra banda, la prostitució suposa la prestació voluntària i negociada de serveis sexuals pagats, de manera voluntària, i en què intervenen diferents subjectes: la persona que es prostitueix, la clientela del servei i els propietaris o propietàries dels locals en què es porta a terme l'activitat, si escau, o els anomenats proxenetes o empresaris, en cas que la prostitució no es dugui a terme de manera autònoma (Orbegozo, 2012).

5.5.1 La trata de blanques com a mite

A finals del segle XIX i principis del segle XX, les societats d'Europa i Amèrica Llatina es van organitzar i revoltar en contra de la trata de blanques, que funcionava a partir del segrest de dones blanques i el seu transport forçat per a la prostitució. Es van fundar organitzacions per combatre-la, els estats es posicionaren legalment al respecte amb la intenció de detenir-la i els mitjans de comunicació en realitzaren una cobertura exhaustiva. Els historiadors que han analitzat aquest període conclouen que els casos de trata de blanques que s'ajustaven a les característiques descrites més a d'alt era mínim sinó nul (Riopedre, 2011).

El professor de sociologia José Luis López Riopedre (2011) planteja la possibilitat que la sonada trata de blanques hagi resultat, en realitat, un dels grans mites de la història, observació que comparteix amb la investigadora del trànsit de dones i la sexualitat Doezenia (2004). De fet, la investigadora descriu el fenomen de la trata de blanques com a mite cultural que recull les pors i ansietats de la societat -com és actualment la por a la immigració o a l'autonomia sexual de les dones-, que si anteriorment apareixien en el discurs de la trata de blanques -avui obsolet-, es transforma ara en l'eix vertebrador dels discursos sobre el trànsit i l'explotació sexual, i que de relleu, actua com a eina per a la victimització de les treballadores sexuals (Doezenia, 2004). El professor Riopedre (2011) no dubta en afirmar que alguns dels estudis en profunditat que analitzen l'etapa de la consolidació del discurs de la trata de blanques -finals del segle XIX i principis del segle XX- presenten similituds i analogies amb el discurs avui consolidat de la prostituta immigrant víctima del trànsit de persones (Riopedre, 2011).

6. El ball de xifres

Una de les principals motivacions d'aquest projecte és intentar esbrinar i oferir al lector les explicacions del per què del ball de xifres sobre prostitució. Sembla ser que les institucions i els col·lectius en defensa dels drets de les prostitutes no es posen d'acord, i si això és així, es pretén esbrinar per què. Riopedre (2011) fa front al problema amb l'afirmació que no interessa a les institucions oferir xifres que no justifiquen la seva intervenció paternalista en la regulació de la prostitució i l'establiment així de polítiques públiques conservadores. Així, el sociòleg comprova en el seu estudi sobre *El repliegue de las ciencias sociales y la maquinaria de propaganda estadística* (2011) que des de fa dues dècades ronda pels mitjans de comunicació i institucions com l'Institut de la Dona, una xifra oscil·lant entre 300.000 i 400.000 treballadores sexuals a Espanya, mentre d'altres estudis que no es dirigeixen des d'una perspectiva abolicionista n'anomenen un 50 % menys. Segons l'anàlisi, aquests segons estudis són minoritaris i no gaudeixen «de la cobertura i finançament per part de les institucions perquè es neguen a abordar la situació des del paradigma abolicionista» (Riopedre, 2011). Els estudis científics o *pseudocientífics*, segons l'autor, que es

realitzen han d'encaixar amb la premissa de l'existència de tràfic de persones, trata, violència de gènere o necessitats sociosanitàries vers la prostitució.

En el mateix sentit, en l'article es posa de relleu que les estimacions són alarmistes i s'afirmen percentatges exagerats intencionadament pel que fa a les xarxes de trànsit de persones, que arriben a associar entre el 80% i el 95% de les prostitutes a aquest tipus de màfia (Riopedre, 2011). D'altra banda, Cristina Garaizabal, d'Hetaira, denuncia aquest fet i tot i acceptar que les dades que ella maneja no són aplicables a nivell nacional, en comparació i per l'experiència directa durant 12 anys amb treballadores sexuals, ofereixen «una idea més clara de la realitat»:

Se afirma que las mujeres pobres que migran son obligadas a trabajar en la prostitución [...]. El razonamiento permite sostener que la mayoría de las prostitutas, nada menos que el 95%, son víctimas forzadas a realizar esta "actividad. Este dato no está avalado por ningún estudio concreto ni trabajo de calle, como ha tenido que reconocer la propia Comisión del Congreso muy a su pesar. Las cifras que ha recogido Hetaira [...] no reafirman en absoluto este dato. Por el contrario, el trabajo que venimos haciendo en Hetaira desde hace 12 años nos dice que un 85% de las mujeres que captan su clientela en las calles de Madrid lo hacen por decisión propia [...]. Un 5% de las mujeres que Hetaira se encuentra trabajan claramente obligadas por mafias, que las controlan permanentemente y que no dejan que hablen con nadie, salvo con los clientes para establecer el trato. Así mismo, aproximadamente en un 10% de casos vemos que las mujeres tienen "amigos que las protegen" y que, probablemente, las someten a algún tipo de coacción, pues manifiestan miedos y están siempre muy alertas a lo que ellos puedan hacer. Parece claro que estas cifras no pueden generalizarse porque no están basadas en un estudio que tome una muestra amplia de la prostitución en el conjunto del Estado español, sino en nuestra experiencia en Madrid; pero creo que dan una idea más clara de la realidad [...] (Garaizabal, 2008)

L'estudi Malgesini (2006), de la mateixa manera, ofereix unes xifres que contradiuen les enunciades i repetides fins la societat (Riopedre, 2011) pels mitjans de comunicació. Així, l'anàlisi de l'any 2006 reflecteix que a Espanya hi ha 133.000 treballadores sexuals, i no 400.000 (Malgesini, 2006).

La situació que identifica com a problema l'expert, alhora, és que són normalment les mateixes organitzacions abolicionistes les que elaboren aquests estudis, que després són recolzats per la veu de les institucions públiques sota la paraula d'objectivitat. En el mateix sentit, els anomenats experts prenen aquests informes com a vertaders, i els informes citen els articles dels experts, i així s'arriba a la situació actual basada en una «retroalimentació infinita que a base de repetir-se, es consolida».

Normalment, afegeix el sociòleg i l'antropòloga Dolores Juliano (2004), s'ofereixen percentatges no representatius i d'àmbits massa concrets com per poder extrapolar-se a la realitat del món de la prostitució. Així, s'assegura abordar la prostitució i en realitat es pren una mostra d'un context marginal (drogoaddicció) o institucionalitzat (centre penitenciari, de menors, assistencial). L'experiència, però, de les treballadores sexuals contrasta amb tals afirmacions, com és la de Montse Neira (2012), treballadora sexual des de fa 30 anys, que afirma que només s'ha trobat amb dues noies drogadictes al llarg de la seva carrera professional.

En definitiva, sembla que els interessos són oposats. Front aquest ball de xifres els col·lectius Hetaira i Licit, de Madrid i Barcelona respectivament, proposen les següents recomanacions pel que fa al tractament de les xifres i percentatges respecte a la prostitució:

- Observar qui finança les investigacions i amb quins objectius són sol·licitades
- Quin tipus de relació s'estableix entre el personal investigador i les treballadores sexuals
- Quina utilització es duu a terme dels resultats obtinguts

Font: Estudi Malas Mujeres (2009), *dels grups Hetaira i Licit*, 2009

7. Estudi de mercat

El present projecte reuneix unes característiques de format i temàtiques determinades que converteixen el reportatge de què tracta susceptible de ser publicat a un sector del mercat i tipus de mitjans concrets: el mercat de la comunicació com a sector i la premsa escrita o digital especialitzada com a mitjà (Bergés, 2009). És objectiu d'aquest punt establir les línies per conèixer on pot ésser publicat –en quins mitjans–, i com serà presentat al mercat perquè això succeeixi. Seguint la teoria del manual *Gestió d'empreses de comunicació* (2009), s'observa que per situar un producte al mercat cal detectar, d'una banda, **el punt de partida i les característiques del producte**, i de l'altra, les **característiques del mercat** al què es pretén dirigir – en base a les variables per a la segmentació de mercat que regeix la demanda (Bergés, 2009).

Punt de partida del producte i característiques

El reportatge que es planteja en el present projecte és un reportatge *free lance*, en tant que aquests són els que elaboren els periodistes, guionistes, fotògrafs o altres professionals com a creadors particulars per tal d'oferir-los als mitjans o empreses de comunicació (Bergés, 2009, pag. 129). El seu punt de partida s'engloba en la *producció de continguts*, fase on conflueix l'activitat de periodistes *free lance*, agències de creativitat o companyies d'espectacle, entre d'altres, i en la categoria de «productes acabats», compartida amb els diaris, les revistes o els portals d'internet (2009, p.93).

Els aspectes que defineixen el producte, les seves característiques, es divideixen en **tangibles i intangibles** (Bergés, 2009, p.105). Els elements tangibles en la indústria de la comunicació tenen a veure amb els aspectes formals de la publicació, com és el suport del mitjà i la distribució dels continguts en aquest; en el cas de la premsa escrita, els aspectes tangibles són el format de la publicació i el tipus de paper. Els aspectes intangibles, d'altra banda, són definits pels **continguts** i pel **tipus de comunicació que ofereixen** (2009, p.106). Seguidament es desenvolupa les característiques que cal tenir en compte pel que fa cadascun dels elements:

Aspectes tangibles en la premsa escrita i en línia

- Suport del mitjà: tipus de paper / navegabilitat
- Distribució de continguts dins el mitjà: format i disseny de la publicació / estructura

Aspectes intangibles, Segons el contingut

- Cobertura geogràfica: local, regional, nacional, internacional
- Cobertura temàtica: local, regional, nacional, internacional; generalistes o especialitzats
- Gèneres narratius: escriptura periodística tradicional, reportatges, hipertext que ofereix internet
- Estil i orientació ideològica: fonamental en el mercat espanyol, polaritzat ideològicament
- Grau d'actualització de continguts: periodicitat diària, setmanal, mensual, combinada en el cas dels mitjans digitals

Segons el tipus de comunicació que ofereixen

- Text i imatges
- Elements de participació:
- Internet text so imatge fixa moviment.

Seguidament es desglossen ambdós factors per tal de facilitar la detecció del mercat concret on encaixa el aquest projecte:

- Presentar una temàtica social i política
- Recollir la voluntat o actuació de les institucions públiques: Estat i governs
- Recollir la voluntat de col·lectius poc recolzats pels mitjans tradicionals: prostitutes o treballadores sexuals
- Oferir un enfocament alternatiu a com es tractada la prostitució als mitjans tradicionals
- Presentar un estudi amb perspectiva de gènere

7.1 Característiques del mercat

El mercat al qual es pretén dirigir, en aquest cas, són els mitjans de comunicació. En base a la divisió de mercat segons els demandants s'anomenen «consumidors entremigs» (Bergés, 2009, p. 94). Aquests actuen entre les empreses creadores de continguts o creadors particulars –com és el creador *free lance*– i les audiències o consumidors finals, els altres dos actors del mercat de la comunicació (2009).

Els consumidors entremigs més adients per promocionar el present projecte seran aquells que presentin correspondències entre les característiques temàtiques i de format esmentades més a d'alt. Seguint les recomanacions de Marta Gómez Rodulfo, periodista *free lance* amb dotze anys d'experiència, s'estudiaran els mitjans en què es pretén col·laborar, a partir de l'observació dels temes que abasteixen i el seu estil de redacció (Higuera, 2013). En tant que publicacions especialitzades en un tema concret, ja sigui social, polític, econòmic, etc., i de periodicitat setmanal, mensual o trimestral el mercat al qual va dirigit aquest projecte és el de les revistes especialitzades, en paper o digital. Així, cal cercar concretament revistes especialitzades en temàtica sociopolítica que abasteixi reportatges d'actualitat amb les característiques del reportatge d'investigació descrit en el punt de la metodologia.

7.2 Mitjans de comunicació als quals proposar el present projecte³

S'esmenten i descriuen seguidament i en base a tot allò anterior, aquelles en que hi té cabuda el present projecte:

Números Rojos

Números Rojos és una revista madrilenya que tracta temes d'actualitat política, social i econòmica, compromesa amb el periodisme de qualitat i amb els afers que regeixen l'actualitat tant nacional com internacional. És una publicació trimestral, amb finançament primer propi i després amb la col·laboració dels lectors i sense publicitat. Nasqué l'any 2011 i la recepció del públic, tal i com remarquen els membres de la

³ Informació extreta dels respectius llocs web de cada mitjà: *numerosrojos.com*; *directa.cat*; *directe.net* (*Illacrua*) i *lamarea.com*

redacció, ha estat molt satisfactòria. En un any van recaptar més del que necessitaven (el 120%) per posar en marxa el projecte i en l'actualitat es troben encara en creixement dins el mercat. La componen quatre periodistes i tres dissenyadors és definida com una revista d'anàlisi però no fermada a l'agenda dels mitjans massius, sinó a l'interès de la ciutadania; que tracta la política i economia que preocupa al carrer i d'una profunda confiança en el canvi i justícia social.

Destaquen els seus reportatges d'investigació sobre el mundial del Brasil, en el número TAL, el del problema de les bases del Partit Socialista Obrer Español (PSOE) o el de les alternatives econòmiques al capitalisme. Pel que fa a la perspectiva de gènere, ha abordat la violència de gènere o en el seu darrer número, la polèmica llei de l'avortament, entre d'altres. També ha tractat temes com el 15M, les lleis d'educació o les polítiques d'immigració dels diferents estats europeus. Els seus números arriben arreu d'Espanya, compten amb l'actualitat amb més de 300 subscriptors per cada número i 5000 seguidors virtuals a les xarxes socials i al bloc que escriuen dins la publicació diari Publico.es

La DIRECTA

La DIRECTA es defineix com «un mitjà de comunicació en català d'actualitat, investigació, debat i anàlisi». És una revista de publicació setmanal que té l'objectiu de denunciar i fer conèixer els abusos i injustícies de la societat actual, alhora que pretén donar visibilitat a solucions alternatives a tals problemes. Presenta «corresponsalies i col·laboradores arreu dels Països Catalans i el món», i des de 2010 té també un web propi d'actualització diària. Es presenta com un mitjà de visibilització d'aquells col·lectius invisibles per a la gran majoria de mitjans de comunicació regit per una pràctica del periodisme seriós i de qualitat. Es sustenta a partir de les subscripcions dels seus lectors i declara que no es supedita a cap grup econòmic i polític per garantir una informació transparent i crítica amb el poder.

Illacrua

La revista Illacrua analitza l'actualitat social, política i cultural a partir de les alternatives ecologistes, feministes o solidaries, entre d'altres, que aporten els moviments socials actuals. Va néixer l'any 1992 i al llarg d'aquests 15 anys s'ha mantingut com una revista que rebutja el llenguatge sensacionalista i que dona especial importància a la combinació d'informacions d'actualitat amb la contextualització analítica dels moviments de canvi en el temps actual, que combina, alhora un ampli ventall de registres periodístiques. Ha tractat temàtiques com la resistència de les cultures a l'expansió de la globalització l'any 1995; les pràctiques quotidianes que poden millorar l'entorn de la nostra vida, l'any 2006 o l'anàlisi de les diferents corrents del feminisme l'any 2004. Pel que fa als aspectes tècnics, presenta un tiratge de 3000 exemplars mensuals, compta amb 1000 subscriptors i es difon arreu dels Països Catalans.

La Marea

La Marea és una publicació que apareix a partir de la desaparició en paper del diari *Público*. Funciona com a cooperativa amb la participació de periodistes i subscriptors, es publica mensualment en paper i en digital i aposta pel periodisme compromès, els reportatges de profunditat i la cultura. No accepta publicitat que contradigui els seus principis editorials, que són: llibertat, laïcitat, defensa d'allò públic, economia justa, sobirania dels pobles, la memòria històrica, la cultura lliure, el treball o el respecte pel medi ambient, entre d'altres. Presenta una tirada nacional, amb publicacions accessibles a Madrid, Barcelona o Sevilla.

7.3 Pressupost

El pressupost per portar a terme el projecte desenvolupat es suposa mínim. Allò que requerirà una major inversió econòmica són els desplaçaments des de Barcelona fins a Madrid, la resta de passes per a la seva execució presenten totes una opció gratuïta. El cost total es situa entre els 60 i 200 euros, aproximadament, tenint en compte l'anada i tornada dels viatges i considerant sempre la possibilitat de l'opció més cara:

Activitat o eina	Cost
Viatges	Entre 30 i 80 euros en les tarifes més barates (viatges Barcelona-Madrid), més de 120 les més cares.
Telefonades	Gratuïtes de fix a fix; fins a 60 minuts de xat des d'un telèfon mòbil <i>Pepephone</i> i a zero euros amb la plataforma <i>Skype</i>
Ordinador i gravadora	D'ús personal (gravadora i ordinador) o disponible a les biblioteques per hores amb l'obtenció del carnet (només ordinador).
Plantilles d'autoedició	Des cost gratuït o a partir de 12 euros al lloc web editafacil.es
TOTAL:	Entre 30 i 200 euros

8. Bibliografía

8.1 Bibliografía per a l'elaboració del projecte

Bergés, L.; De Mateo, R. i Sabater, M., 2009. Gestión de empresas de comunicación. Sevilla: Comunicación Social

Caminos, J., 1998. Periodismo de investigación: teoría y práctica. Madrid: Editorial Síntesis

Dader, J., 1997. Periodismo de precisión: la vía socioinformática de descubrir noticias.

Madrid: Editorial Síntesis

Echevarria, B., 2011. El reportaje periodístico, una radiografía de la realidad: cómo y por qué redactarlo. Zamora: Comunicación Social

Edita Fácil, 2014. "Plantillas por formato" a: Editafacil: tu edición y publicación en un click. Madrid, disponible a: http://www.editafacil.es/plantillas-por-formato/revistas_125_1_ap.html

Grijelmo, A., 2001. El estilo del periodista. Madrid: Taurus

8.2 Bibliografía dels continguts

Abolicionisme

Kulick, D., 2004. La penalización de las mujeres y «la política del ahhhh» en Suecia. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 223 – 235

MacKinnon, A., 1993. Prostitution and Civil Rights. A: *Michigan Journal of Gender and Law* 14-31

Mestre, R, 2004. Las caras de la prostitución en el Estado Español: entre la Ley de Extranjería y el Código Penal. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 245-261

Riopedre, J, 2011. "La criminalización de la industria del sexo: una apuesta políticamente correcta" en *Gazeta de Antropología*. Número 27/2, article 24, octubre 2011

Pateman, C., 1995. *El contrato sexual*. Barcelona: Editorial Anthropos

Wijers, M., 2004. Delincuente, víctima, mal social o mujer trabajadora: perspectivas legales sobre la prostitución. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo*:

derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 209-221

Moreno, M., 2014. Entrevista a Astures.info [En línea], Asturias: Disponible a <http://astures.info/informacion/europeas/moreno-280> [26-5-2014]

Polítiques migratòries i prostitució

Lean, L., 2004. El sector del sexo: la contribución económica de una industria. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 57-81

Doezema, J., 2004. ¡A crecer! La infantilización de las mujeres en los debates sobre «tráfico de mujeres». A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 151-162

Mestre, R., 2004. Las caras de la prostitución en el Estado Español: entre la Ley de Extranjería y el Código Penal. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 245-261

Riopedre, J., 2011. “La criminalización de la industria del sexo: una apuesta políticamente correcta” en *Gazeta de Antropología*. Número 27/2, artículo 24, octubre 2011

Regulacionisme

Wijers, M., 2004. Delincuente, víctima, mal social o mujer trabajadora: perspectivas legales sobre la prostitución. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 209-221

Bindman, J., 2004. Trabajadoras/es del sexo, condiciones laborales y derechos humanos: problemas «típicos» y protección «atípica». A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p.99-110

Neira, M., 2014. “Prostituciones: testimonio en primera persona” a *Prostitución: una visión sub objetiva, compleja y global* [en línea], mayo de 2014, número de volumen, Barcelona, disponible a: <http://prostitucion-visionobjetiva.blogspot.com.es/2014/06/prostituciones.html> [28-5-2014]

Tractament de les xifres

Garaizabal, C., 2008. "Los derechos de quienes ejercen la prostitución" en *Pensamiento Crítico* [revista en línea], abril de 2008, Madrid, Acción en Red, disponible a: <http://www.pensamientocritico.org/crisgar0408.html> [març de 2014]

Juliano, D., 2004. El peso de la discriminación: debates teóricos y fundamentaciones. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 43-54

Neira, M., 2012. *Una mala mujer*. Barcelona: Plataforma Editorial

Riopedre, J., 2011 "La criminalización de la industria del sexo, una apuesta políticamente correcta" a *Gazeta Antropológica* [revista en línea], núm.27/2, octubre 2011, Granada, Universidad de Granada, disponible a: http://www.ugr.es/~pwlac/G27_24Jose_Lopez_Riopedre.html [deseembre de 2014]

Trata de persones i prostitució

Orbegozo, I., 2012. *La trata de personas y/o prostitución: perspectiva de género*. Berlin: Editorial Académica Española

Wijers, M., 2004. Delincuente, víctima, mal social o mujer trabajadora: perspectivas legales sobre la prostitución. A: R. Osborne, ed. 2004. *Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI*. Barcelona: Edicions Bellaterra. p. 209-221

ANNEX

1. Fitxes de treball

Bibliografia comentada

Juliano, D., 2010. *Excluidas y Marginales*. Madrid: Ediciones Cátedra

L'especialista en investigació sobre moviments migratoris i qüestions de gènere i fundadora del grup d'investigació Licit a Barcelona Dolores Juliano elabora en aquest llibre una aproximació antropològica als mecanismes socials d'exclusió des del segle XIX, concretament als mecanismes d'exclusió socials cap a la dona i les conseqüències en aquest sentit per a les prostitutes. Juliano aborda el debat des de les tres perspectives (abolir, legalitzar o normativitzar) i ofereix les eines necessàries per realitzar una aproximació metodològica al treball sexual. Des d'una perspectiva antropològica, l'autora qüestiona els prejudicis històrics que versen sobre aquest col·lectiu, apropant-se a la realitat de prostitutes joves i majors i reflexionant sobre com afecten determinades creences socials tant als col·lectius marginats com als que fan seus i emeten tals prejudicis.

Neira, M., 2012. *Una mala mujer*. Barcelona: Plataforma Editorial

La prostitució és sinònim de violència de gènere? Les prostitutes necessiten ser rescatades de la seva situació? Les drogues i la prostitució estan relacionades? La prostituta i Llicenciada en Ciències polítiques Montse Neira presenta la seva biografia tractant de donar resposta a les preguntes més actuals que regeixen el debat sobre la prostitució. Neira relata la seva història des que tenia pocs anys de vida fins l'actualitat, explicant l'educació que rebé, les feines que exercí en la seva joventut o com decidí definitivament treballar de prostituta. En l'actualitat té 54 anys, és activista i investigadora sobre la situació del treball sexual arreu del món i manté una clientela fixa d'homes en l'exercici del que és la seva ocupació i font d'ingressos: el treball sexual.

Orbegozo, I., 2012. La trata de personas y/o prostitución: perspectiva de género. Berlin: Editorial Académica Española

En aquest manual s'ofereixen les eines per fer front a les contradiccions del debat actual sobre prostitució, definides a partir del Treball d'Investigació finançat per la Direcció per a la Igualtat de la Universitat del País Basc. Orbegozo, Llicenciada en Dret i Màster en criminologia i investigadora en diferents grups nacionals amb perspectiva de gènere, realitza una conceptualització d'ambdós termes i una diferenciació posterior basada en les lleis actuals que regeixen la jurisdicció de la trata i la prostitució. A més, defineix els actuals models jurídics de la prostitució (abolicionisme, prohibicionisme, laboral i reglamentarista), repassa la normativa espanyola i dedica un últim apartat a la reflexió i aproximació al debat entre la regulació com a treball sexual de la prostitució i l'abolició d'aquesta.

Osborne, R., ed., 2004. Trabajador@s del sexo: derechos, migraciones y tráfico en el siglo XXI. Barcelona: Edicions Bellaterra

La sociòloga Raquel Osborne recull en aquest llibre els estudis de fins a 15 especialistes en qüestions de gènere, prostitució i immigració. Els cinc apartats que el componen aborden el fenomen del treball sexual des de diferents perspectives com són la dels drets humans, els laborals, la polèmica prostitució infantil, el tràfic de persones, les migracions de països de l'est a països europeus o les conseqüències de les legislacions europees sobre prostitució. Compta, a més, amb un annex on s'inclou la proposició de llei sobre treball sexual a Navarra; el Manifest dels treballadors del sexe de la Índia o les conclusions de les jornades sobre drets humans i treball sexual realitzat a Barcelona pels grups d'investigació Licit i Hetaira l'any 2002. Entre d'altres, l'autoria de les anàlisis corresponen a l'antropòloga i experta en perspectiva de gènere i immigració Dolores Juliano, l'especialista en lleis i dret de les dones Ruth Mestre, la fundadora del grup Hetaira Cristina Garaizabal o el sociòleg investigador sobre la relació entre prostitució i les ciències socials Ignasi Pons.

Riopedre, J., 2011 "La criminalización de la industria del sexo, una apuesta políticamente correcta" a *Gazeta Antropológica* [revista en línia], núm.27/2, octubre 2011, Granada,

Universidad de Granada, disponible a:

http://www.ugr.es/~pwlac/G27_24Jose_Lopez_Riopedre.html [desembre de 2014]

José López Riopedre, professor de Sociologia a la Universitat Nacional a Distància es planteja què hi ha darrera de les lleis que criminalitzen la indústria del sexe i el per què de la relació entre la regulació de la prostitució i les normatives d'estrangeria. Al llarg del seu estudi explica l'origen i evolució del moviment abolicionista; el concepte d'explotació sexual en el discurs polític; la consideració de la dona prostituta com a víctima del segle XXI; les conseqüències de la llei sueca i el tractament de les xifres i dades que realitzen les institucions públiques o col·lectius abolicionistes pel que fa al nombre de prostitutes i la seva situació en relació a les drogues i la violència, entre d'altres.

2. Proposta d'entrevista a l'activista de la Plataforma pel Dret a No ser Prostitudes Glòria Casas

- Què és per a vostè la prostitució?
- Un dels lemes en contra de la llei de l'avortament és 'El meu cos és meu' o 'Jo faig el que vull amb el meu cos'. No li sembla contradictori que les mateixes persones defensin l'abolicionisme, és a dir, que les prostitutes no facin el que vulguin amb el seu cos?
- L'abolicionisme defensa la persecució del proxeneta per arribar a una eliminació total de la prostitució. Si es pren com a activitat delictiva, no comporta això una pràctica en la clandestinitat, i llavors, pitjor parer per a les prostitutes que decideixen lliurement exercir-la?
- Quines avantatges depara l'abolició de la prostitució per a les dones prostitutes?
- Els serveis socials ofereixen treballs típicament femenins i de baix sou a les dones que han exercit la prostitució. Quines opcions ofereix l'estat a una dona que no vol realitzar aquests treballs?
- Es pren com exemple la llei Sueca, que persegueix el proxeneta. Quan es va posar en marxa la llei realment no hi havia gairebé prostitució, i les prostitutes s'han vist afectades d'una manera negativa per aquesta perquè l'estat no en reserva prestacions per a elles. Per què llavors és pren com a model?

- Vostè es prostituïria? Qui creu que es prostitueix?
- Creu que les dones immigrants tenen menys capacitat d'observar les opcions que li depara la vida en un moment concret?
- Ha parlat mai amb algun col·lectiu de dones prostitutes que volen normalitzar la seva situació laboral?
- La prostitució és sinònim d'esclavitud? No hi havia explotació a d'altres treballs i s'eliminà de l'enfortiment de les lleis que regulen el treball?
- Ens agradi o no, en la societat actual és acceptada la compra i oferiment de serveis per diners, d'una banda, i les relacions sexuals, d'altra. Per què no s'accepta la l'intercanvi de sexe per diners?
- Si es persegueix només el proxeneta, quin missatge es transmet? La prostituta és quelcom a protegir, llavors? És més dèbil? Per què? No sap el que fa?
- Hi ha diferència entre trata i prostitució?